

Conspect Metodologia cercetarii psihologice (39 pagini)

Sursa: Universitatea Spiru Haret din București - www.spiruharet.ro

Titular de disciplina: Conf. univ. dr. Beatrice Magdalena Manu

Asistent: Asist. univ. dr. Dan Rugina

Subiecte Metodologia cercetarii psihologice

1. Cunoasterea comuna – caracteristici
2. Limitele cunoasterii comune (spontane) in cunoastrea realitatii socio-umane
3. Cunoasterea stiintifica – definitie; caracteristici
4. Rolul paradigmelor in cunoasterea stiintifica a realitatii social-umane
5. Prezentarea conceptului de “metodologia cercetarii psihologice” – definitie; descriere
6. Metoda in cercetare. Precizari conceptuale
7. Tehnica, procedeul si instrumentul in cercetare. Precizari conceptuale
8. Teoria si paradigma
9. Descriptie si explicatie
10. Unitatea dintre teoretic – empiric in cercetarea psihologica
11. Unitatea dintre cantitativ – calitativ in cercetarea psihologica
12. Demersuri metodologice specifice stadiului de proiectare a cercetarii psihologice – descriere succinta
13. Demersuri metodologice specifice recoltarii informatiilor si formularii concluziilor in cercetarea psihologica – descriere succinta
14. Schema de desfasurare a activitatii de cercetare. Problema, obiectivul, conceptul
15. Formularea ipotezelor de lucru in cercetarea psihologica - definitie; validitatea ipotezelor de cercetare

Partea a 2-a

16. Specificul anchetei pe baza de chestionar

- 17. Asemanari si deosebiri intre metoda chestionarului si metoda interviului
- 18. Chestionarul – metoda cantitativa sau calitativa?
- 19. Structura, formatul si dimensiunea chestionarulu
- 20. Continutul si tipul intrebarilor regasite in chestionar
- 21. Reguli de formulare a intrebarilor in chestionar
- 22. Alegerea scalei de raspuns la chestionarele cu intrebari inchise
- 23. Etapele in constructia unui chestionar
- 24. Clasificarea chestionarelor
- 25. Surse de erori in ancheta pe baza de chestionar

26. Specificul metodei interviului

- 27. Desfasurarea si dinamica interviurilor
- 28. Tipuri de interviu
- 29. Avantaje si dezavantaje in utilizarea interviului ca metoda de cercetare
- 30. Prezentare comparativa a interviului non-directiv si interviului directiv
- 31. Unitatile de analiza
- 32. Etapele analizei continutului comunicarii
- 33. Etapa alegerea procedului de analiza (prin analiza frecventelor si analiza tendintei)

34. Specificul metodei observatiei

- 35. De la observatia spontana la observatia stiintifica
- 36. Tipuri de observatie
- 37. Reguliile observatiei
- 38. Avantajele si dezavantajele metodei observatiei

39. Specificul metodei experimentului

- 40. Concepte de baza in metodologia experimentului psihologic
- 41. Tipuri ale experimentului psihologic
- 42. Etapele cercetarii experimentale in psihosociologie

Bibliografie:

- Manu Beatrice, Kessler Ioana, Metodologia Cercetarii in sociologie si psihologie, Editura Fundatiei Romania de Maine, Bucuresti, 2014

Capitolul 1: Cunoasterea stiintifica

1. Cunoasterea comuna – caracteristici

Cunoasterea comuna se refera la acele credinte, cunostinte, explicatii, interpretari etc. obtinute in mod spontan, fara o cercetare sistematica, fara utilizarea unor metode stiintifice, ci in baza activitatilor practice nemijlocite, contextelor obisnuite (familie, cerc de prieteni, loc de munca etc.) si prin intermediul mijloacelor naturale (simtire, limbaj natural, gandire obisnuita etc.)

Caracteristicile cunoasterii comune (spontane):

- realitatea socio-umana este direct accesibila oamenilor obisnutiti, cunoasterea ei nu necesita unor instrumente speciale;
  - realitatea socio-umana este foarte familiara oamenilor;
  - mecanismele, strategiile, metodele pe care oamenii le utilizeaza pentru a obtine informatii sunt diverse;
  - multe din teoriile stiintifice din cadrul disciplinelor socio-umane isi au corespondentul in cunoasterea comuna;
  - cunoasterea comuna este puternic stratificata, mergand de la simple idei, constatari, prejudecati pana la observatii profunde, explicatii si rationamente de valoare.
-
- **Caracterul iluzoriu** – se datoreaza urmatoarelor factori:
    - **enculturatia** (transmiterea culturii de la o generatie la alta, are efecte limitative asupra cunoasterii);
    - **socializarea** (atat socializarea primara cat si cea secundara, se desfasoara diferit de la un grup la altul);
    - **implicarea subiectiva** a oamenilor in viata sociala (in viata sociala oamenii se amagesc, se iluzioneaza).
  - **Caracterul pasional** - fiecare om are anumite interese, conceptii, prejudecati pe care le folosesc p a denatura sau falsifica ce este in jurul lor.
  - **Caracterul contradictoriu** - indivizii oscileaza intre sentimentul liberului arbitru si cel al fatalitatii.
  - **Caracterul limitat** - indivizii au experiente de viata care se circumscriu mediilor sociale in care traiesc.

2. Limitele cunoasterii comune (spontane) in cunoastrea realitatii socio-umane

- Cunoasterea comuna este puternic marcata de subiectivitatea agentului cunoasterei, de spiritul sau de observatie, de capacitatea sa de analiza, de mentalitatea, pregatirea profesionala etc.
- Cunoasterea comuna are un caracter individual, personal; chiar daca ideile la acest nivel ar fi corecte si pertinente, ele intotdeauna vor fi particulare, rezultatul unui context.
- Ele nu vor putea fi generalizate si nu vor putea fi transferate la intreaga realitate psiho-sociala.
- Desi are un caracter enciclopedic, CC este limitata doar la experienta personala a individului.
- De asemenea, simtul comun este spontan, nu are o finalitate explicita.
- Cunoasterea comuna are un caracter superficial.
- Reprezentariilor ce tin de simtul comun le lipseste precizia si exacticitatea, ele sunt formulate in termeni vagi, nu pe baza de masurare si/sau numarare.

3. Cunoasterea stiintifica – definitie; caracteristici

Cunoasterea stiintifica este cunoasterea realizata de oameni cu o pregatire teoretica speciala prin parcurgerea unui demers metodologic riguros si care utilizeaza metode si tehnici adecvate de investigare a realitatii sociale.

Caracteristicile cunoasterii stiintifice:

- Subiectivitatea este prezenta intr-o pondere mica si, mai mult decat atat, exista posibilitatea de a o controla, intr-o oarecare masura, prin utilizarea unor metode specifice si respectarea unor reguli de investigare.
- Are un caracter impersonal, organizat si sistematizat.
- Pune in evidenta legaturi profunde intre diferite aspecte ale vietii sociale si porneste de la un set de ipoteze, cu rol de ghidare a investigatiei si a efortului de cunoastere.
- Se bazeaza pe masurare.

Principiile cunoasterii stiintifice – J.V.Zander:

- **pr. realismului** - exista o lume reala, independenta de subiectul observator, care sunt reale;
- **pr. determinismului** - raporturile dintre lucruri nu sunt intamplatoare, ci au un sens;
- **pr. cognoscibilitatii** - lumea exterioara poate fi cunoscuta prin observatie obiectiva;
- **pr. rationalitatii + pr. regularitatii** - lumea externa poate fi cunoscuta pe cale logica.

Elementele de baza ale metodei stiintifice:

- Explicatiile si interpretarile trebuie fundamentate, cat mai mult posibil, pe observatii concrete, factuale, pe care cercetatorul le poate vedea, masura, verifica, in vederea asigurarii unei precizii corespunzatoare.
- Orice explicatie, teorie, interpretare care vine in contradictie cu o evidenta ulterioara, trebuie modificata sau respinsa.

- Marturiile stiintifice trebuie sa provina din surse competente.
- In cazul unor conditii constante, unul si acelasi fapt trebuie sa fie observat de oameni diferiti.
- Pentru a fi confirmate, observatiile trebuie repetate.
- In domeniul stiintei nu exista adevaruri absolute.

Disciplinele socio-umane au dezvoltat numeroase teorii si metode pentru cunoasterea si intelegerea fenomenelor, proceselor, faptelor care compun viata psihosociala.

Pentru a descrie aceasta realitate socio-umana, se apleaza la **“bionoame conceptuale”**:

- bionomul **obiectiv – subiectiv** (releva dualitatea realitaii psiho-sociale);
- bionomul **teoretic – empiric** (reflecta natura duala a realitatii socio-umane);
- bionomul **cantitativ – calitativ**;
- bionomul **macro – micro (mezo)** (complexitatea universului socio-uman).

4. Rolul paradigmelor in cunoasterea stiintifica a realitatii social-umane

Paradigmele nu sunt altceva decat niste **modele, “pattern-uri”, exemple** care indeplinesc functii de cunoastere, dar care ocupa in cercetarea stiintifica un rol incontestabil.

Metoda cea mai buna pentru a descifra si a surprinde statutul unei discipline consta in identificarea principalelor paradigme pe care aceasta le utilizeaza.

Exista doua mari familii de paradigme (Raymond Boudon):

Paradigmele interactioniste	Paradigmele deterministe
Actele actorilor sociali sunt “actiuni orientate catre un scop” – adica sunt acte intentionale, explicate prin finalitatile pe care acei actori le urmaresc, in contextul interactiunii dintre acestia, indiferent de conditiile de la care se porneste.	Actele actorilor sunt tratate ca fiind “comportamente” , iar acestea din urma sunt intelese numai plecand de la elementele anterioare acestuia, de la conditiile care il determina si il fac posibil.

etc.